

68-51
103
SEJM GRODZIENSKI

ROKU 1793.

Ostatni Sejm Rzeczypospolitej Polskiej.

Tłumaczenie dzieła wydanego w ruskim języku, przez p. D. Howaj-
skiego w Moskwie r. 1870. w drukarni Uniwersyteckiej.

Tłumaczył

M. IWANOWSKI

w Warszawie 1871.

POZNAŃ.

NAKŁADEM JANA KONSTANTEGO ŻUPAŃSKIEGO.

1872.

SEJM GŁODZIENSKI

ROKU 1793.

Ostatni Sejm Rzeczypospolitej Polskiej.

Tłumaczenie dzieła wydanego w ruskim języku, przez p. D. Howajskiego w Moskwie r. 1870. w drukarni Uniwersyteckiej.

Tłumaczył

M. IWANOWSKI

w Warszawie 1871.

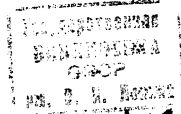

POZNAŃ.

NAKŁADEM JANA KONSTANTEGO ŻUPAŃSKIEGO.

1872.

Ä

W 56466-66

Sprowadził 1 LIP. 1914

Hr. Konstanty Praniccki

Źródła.

Do napisania téj monografii posłużył bogaty zbiór dyplomatycznych korespondencyi. znajdujący się w moskiewskiém archiwum ministerstwa spraw zagranicznych, a mianowicie sprawy polskie dotyczące roku 1792 i 1793, zawarte w związkach pod Nr. 70, 71, 72 i 73. — Są tam depesze ruskiego poselstwa w Polsce, niemniej reskrypta i instrukcye, jakie też poselstwa otrzymywały z Petersburga, (z małym wyjątkiem, pisane w języku francuzkim).

Nie potrzebujemy rozszerzać się z dowodzeniem, jaką wartość stanowią te materyały. — Ruski poseł przebywając w samém ognisku działań, był też w pewnych razach i dźwignią wypadków; przeto doniesienia jego obznajmniają nas nietylko z samą zewnętrzną, to jest urzędową historią, ale i zakulisową, to jest wszystkiemi sprężynami owego mechanizmu.

Posel za pośrednictwem przychylnych sobie osób i utrzymując mnogą liczbę agentów, posiadał szczegółowe wieści ze wszystkich stron kraju i donosił swojemu rządowi. — Gdy więc nasza monografia obejmuje nie wielki przedział czasu i posiada charakter specjalny, przeto pozostaje dla nas jedyne zadanie, wyekspluatować, że tak

powiemy, nadmienioną korespondencyę, jako materyał, bez którego niepodobnaby osiągnąć skutku. — Oprócz tego posłuży jeszcze do porównania i sprawdzenia innych przez nas nagromadzonych materyałów a mianowicie *):

Korespondent Krajowy i Zagraniczny r. 1793. — Jest to gazeta warszawska, obejmująca dość szczegółowe sprawozdanie o sesyach Grodzieńskiego sejmu. — Po zwinięciu przez konfederacyę Targowicką organów partii patryotycznej, (jakiemi były naprzykład: Gazeta Narodowa i obca) gazety polskie znalazły się pod ostrą kontrolą konfederacyi, albo co jedno znaczy, pod wpływem ruskim; z tego powodu wszystkie artykuły były zwrócone w jednym obranym kierunku. — Ale *Korespondent* jest ważny dla nas z tego powodu, że udziela szczegółowe wiadomości, niemniej téż urzędowe dyplomatyczne dokumenta.

Ein russischer Staatsmann. Des Grafen Jacob Johann Siewers Denkwürdigkeiten. Von K. L. Blum. Dritter Band, Leipzig und Heidelberg 1858. — Obejmuje wyłącznie działanie Siewersa, jako nadzwyczajnego ruskiego posła w Polsce podczas Grodzieńskiego sejmu. — Mieści w sobie wiele dokumentów z urzędowej korespondencyi posła, a niekiedy nawet i takie, jakich nie znaleźliśmy w archiwum M. S. Z. Oprócz tego zawiera ciekawą korespondencyą Siewersa z jego córkami. — Tu otwarcie wypowiada swoje wrażenia, projekta i ocenienia osób jego

---

*) Aby nie powiększyć rozmiarów téj książki, cytując ciągle dowody z tych korespondencyi, postanowiliśmy ograniczyć się wskazując tylko ważniejsze, lub téż takie, które są sprzeczne z innemi naszymi materyałami. — Te zaś źródła, z których zasięgamy szczegółowe wiadomości, nie będące tak dostatecznie wyrażone w korespondencyi posła, nie omieszkamy wykazać.

Gdy napotkamy potrzebę powołać się na jaki akt dyplomatyczny z owéj korespondencyi, ogłoszony już wówczas drukiem, w takim razie użyjemy źródła z tych druków, jakiemi są: gazeta *Korespondent*, Ferrand, Angeberg, Blum, Herrman, Wagner i dalsi.